

1 Úvod

Hodnocení forem, rozsahu, kvality a výsledků vzdělávání v tématech souvisejících s dopravní výchovou na základních školách a víceletých gymnáziích (dále i „základní školy“) bylo jedním z důležitých specifických úkolů České školní inspekce (dále i „ČŠI“) pro školní rok 2018/2019. Důležitost tohoto cíle je mimo jiné dána jeho postavením mezi prioritami Národní strategie bezpečnosti silničního provozu na období 2011–2020, přičemž speciální pozornost je mu věnována také na úrovni vládních (např. Výbor pro dopravní výchovu, prevenci a osvětu při Radě vlády pro bezpečnost silničního provozu) a relevantních nevládních organizací. Záměrem České školní inspekce je prostřednictvím této tematické zprávy představit hlavní zjištění plynoucí z realizovaného hodnocení v tématech souvisejících s dopravní výchovou v základních školách ve školním roce 2018/2019 a na tomto základě formulovat doporučení na úrovni školy a jejího zřizovatele, stejně jako na úrovni vzdělávacího systému (doporučení pro Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy – dále i „MŠMT“). Pozornost je věnována také kvalitativní změně oproti zjištěním tematického šetření České školní inspekce v oblasti dopravněbezpečnostních témat,¹ které bylo realizováno ve školním roce 2015/2016. Na přípravě, realizaci i vyhodnocování zjištění se významně podíleli také odborní pracovníci Ministerstva dopravy ČR – samostatného oddělení BESIP (dále i „BESIP“).

1.1

Dopravní výchova a rámcové vzdělávací programy pro základní školy

Rámcové vzdělávací programy (dále i „RVP“) pro základní vzdělávání a pro gymnázia a na ně navazující školní vzdělávací programy (dále i „ŠVP“) představují základní rámec pro rozpracování témat souvisejících s dopravní výchovou na základních školách. Tato témata jsou na 1. stupni základní školy zařazena především v rámci vzdělávací oblasti Člověk a jeho svět, v níž se očekávané znalosti a dovednosti žáků mimo jiné týkají oblastí:

- bezpečného chování v silničním provozu (např. předcházení rizikovým situacím v dopravě a dopravních prostředcích, bezpečnostní prvky, dopravní značky),
- první pomoci (např. první pomoc při drobných poraněních, přivolání pomoci při ohrožení zdraví člověka, čísla tísňového volání).

Na 2. stupni základní školy jsou témata související s dopravní výchovou začleněna především ve vzdělávací oblasti Člověk a zdraví, ve vzdělávacím oboru Výchova ke zdraví, v němž se očekávané znalosti a dovednosti žáků mimo jiné týkají učiva – dodržování pravidel bezpečnosti a ochrany zdraví (např. bezpečnost v dopravě, rizika silniční a železniční dopravy, vztahy mezi účastníky silničního provozu včetně zvládnutí agresivity, postup v případě dopravní nehody) a základy první pomoci.

Témata spojená s bezpečností v dopravě mají v RVP pro 1. i 2. stupeň základní školy své zakotvení také ve vzdělávacím oboru Tělesná výchova (vzdělávací oblast Člověk a zdraví), a to např. ve vazbě na učivo turistika a pobyt v přírodě (např. uplatňování pravidel bezpečnosti silničního provozu v roli chodce a cyklisty, chování v dopravních prostředcích při přesunu). Vedle toho mohou být témata související s dopravní výchovou vyučována i v dalších vzdělávacích oborech (např. Výchova k občanství na 2. stupni základní školy ve vazbě na vhodné způsoby chování a komunikace v různých životních situacích nebo na právní aspekty dané problematiky) a takto je potřeba pohlížet na dopravní výchovu průřezově napříč vzdělávacími oblastmi a obory. Pro zjednodušení a lepší srozumitelnost je v dalším textu využíván pojem „předmět“ jako obecně vžitá alternativa k pojmu „vzdělávací obor“.

1 ČŠI (2016). *Vzdělávání v bezpečnostních tématech*. Praha: Česká školní inspekce.

